En ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar region

Vänsterpartiets budget Region Stockholm 2020

Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag

Mål och ekonomiska krav för verksamheten fastställs årligen av regionfullmäktige. Styrelsen och ledningen ansvarar för att de fastställda målen uppnås inom ramen för de ekonomiska kraven.

Ägardirektiven bör beslutas i särskild ordning av regionfullmäktige i god början av varje år.

Innehållet i nuvarande ägardirektiv bör redigeras med flera styrningskrav:

- Samtliga bolag skall sträva efter att verksamheten bedrivs på ett miljömässigt hållbart sätt
- Uppföljning av bolagen ska ske i regionstyrelsen samt i regionfullmäktige
- Bolagen skall redovisa hur jämställdheten ser ut samt hur den utvecklas
- Bolagen skall ha krav att ta sociala hänsyn i sin verksamhet
- Bolagen skall ha kollektivavtal för sina anställda
- Bolagen skall vid upphandlingar kräva att de upphandlade företagen bedriver en miljömässigt hållbar verksamhet samt tillämpar kollektivavtal för sina anställda
- Bolagen skall i sin verksamhet aktivt arbeta för att uppfylla Paris-agendans krav på netto-utsläpp av koldioxid
- Bolaget skall genom egna aktiva åtgärder snarast tillse att utsläppen till kommunens dagvattennät av närsalter och andra ämnen som omfattas av gällande miljökvalitetsnormer minskas med minst 70 % (Stockholms Stads rekommendation)
- Beräknade kostnader ska inarbetas i bolagets investeringsbudget och resultaten av åtgärderna ska redovisas årligen

Då Region Stockholms organisation inom hälso- och sjukvården och trafiknämnden har en tydlig beställarfunktion bör redovisningen av verksamheterna upprättas så att det är möjligt att bedöma huruvida verksamheten är effektiv ur beställarens synpunkt. Det är också grundläggande att revisionen synliggör hur regionen avser och uppnår Parisavtalets åtagande. Det numera lagbundna kravet på att rena vatten enligt Vattendirektivet kräver åtgärder som belastar regionen, där måste regionen kunna redovisa hur arbetet med vattenreningen fungerar och vattendirektiven nås.

En jämlik, jämställd och ekologiskt hållbar region för alla

Vi vill ha ett samhälle för alla, inte bara för de rika. Nu är det fjärde mandatperioden med borgerligt styre i Region Stockholm. Det har varit flera år av höga konsultnotor, dyra upphandlingar och hejdlösa privatiseringar. Kaoset på Nya Karolinska fortsätter.

Valet 2018 blev mycket jämnt mellan blocken men alliansen lockade över Miljöpartiet och bildar nu egen majoritet. Vänsterpartiet är i opposition och står för en helt annan politik. Vi kämpar för jämställdhet, jämlikhet och rättvisa.

Det behövs ett maktskifte bort från marknadsanpassning, privatiseringar och dyra konsulter. I den här budgeten presenterar vi vår medicin för Region Stockholm.

Vi behöver skapa bättre arbetsvillkor inom vården så att personalen vill jobba kvar. Personalen är den viktigaste resursen för att kunna öppna stängda vårdplatser. Patienter ska få vård i tid, inga fler operationer ska ställas in. Vi satsar en miljard extra för att ge personalen högre löner, bättre scheman, fler kollegor, betald fortbildning och kortare arbetstid.

Vårdcentralerna ska ha längre öppettider och personal med kompetens för att ta hand om våra vanligaste sjukdomar. Därför satsar vi pengar på ett primärvårdslyft. För att hantera psykisk ohälsa ska det finnas psykolog eller kurator på varje vårdcentral.

För att nå klimatmålen måste fler ställa bilen och ta bussen eller cykeln. Därför bygger vi ut kollektivtrafiken och arbetar för en elektrifiering av busstrafiken. Vår vision är en välkomnande och avgiftsfri kollektivtrafik. Som ett första steg inför vi avgiftsfria resor för barn och unga upp till 18 år och för pensionärer i lågtrafik. De blågröna höjer biljettpriset samtidigt som många andra europeiska storstäder sänker priset. I Stockholm blir det tre gånger så dyrt att resa kollektivt jämfört med Wien. I Berlin kan skolelever resa fritt. Vi sänker priset på SL-kortet.

Vår politik utgår från ett socialistiskt, feministiskt och ekologiskt perspektiv där vi omfördelar makt och resurser så att kvinnor och män, fattiga och rika, ges samma möjlighet att påverka samhället och sina liv. Vi arbetar för att hålla ihop regionen genom att utjämna klyftorna.

Vänsterpartiet presenterar en budget i balans med verksamhetsnära och fullt finansierade förslag.

Välfärden ska gå att lita på. Vi har en vision om ett ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhälle.

Anna Sehlin (V) regionråd i opposition

Vänsterpartiets förslag

Skatten justeras med 30 öre till 12,38 kronor vilket tillför regionens verksamheter cirka 1,9 miljarder kronor mer än den blågröna koalitionen.

Vi yrkar på inriktningsbeslut om att införa tillitsbaserad styrning för att på sikt kunna både minska kostnader och öka personalens möjlighet att ägna sig åt arbetsuppgifter som tillför patient- och resenärsnytta. **Vänsterpartiet vill också att regionen successivt återtar verksamhet i egen regi**, vilket över tid är kostnadsbesparande.

Vi vill att regionen söker medlemskap i Kommuninvest för att kunna minska de höga räntekostnaderna. **Dessutom frigör vi cirka en miljard kronor genom att minska och omprioritera bland kostnader för exempelvis hyrpersonal och konsulter.**

Med hjälp av dessa medel genomför Vänsterpartiet ett antal prioriteringar. **Vi skapar en realistisk budget för hälso- och sjukvården genom att tillföra 1,3 miljarder vilket möjliggör arbetsvillkor som minskar personalcirkulation och sjukskrivningar.**

Vänsterpartiet vill ta det första steget mot en avgiftsfri kollektivtrafik genom att sänka taxan med 70 kronor jämfört med det blå-gröna förslaget. Vi föreslår också **avgiftsfrihet för ungdomar upp till 18 år och för pensionärer i lågtrafik**. Därutöver finansierar vi **fritt antal resor inom färdtjänsten och slopad tremilsgräns.**

Det viktiga klimatarbetet prioriteras genom att tillskjuta 20 Mkr till Tillväxt- och regionplanenämnden.

För en allmän förstärkning av kulturverksamheten anslås 47 Mkr.

Vänsterpartiets förslag innebär sammantaget en budgetförstärkning på mellan 47 och 107 Mkr för åren 2020-2023.

En jämlik, jämställd och klimatsmart hälso- och sjukvård

Klass

Bland OECD-länderna är det i Sverige som ojämlikheten växer snabbast. Forskningen är tydlig. Såväl WHO som den svenska Kommissionen för jämlik hälsa fastslår att jämlika och goda uppväxt- och levnadsvillkor är grunden för en god hälsa.

Vänsterpartiet arbetar för en skattepolitik som innebär en kraftfull omfördelning i vårt land. Det skulle lägga grunden för jämlika villkor och jämlik hälsa. Den svenska folkhälsopolitikens mål är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. För att nå det målet krävs en helt annan politik än den som S/MP-regeringen genomför med stöd av C och L. Det krävs också en politisk kursändring på regional nivå i Stockholm, bort från den marknadsliberala dogmatik som vägleder den blågröna majoriteten. I Region Stockholm arbetar Vänsterpartiet mot privatiseringar av vården som ökar ojämlikheten. Våra gemensamma skattepengar ska gå till vård, inte till privata vinster i vårdbolag.

Regionen präglas av ett snabbt växande invånarantal och de äldre kommer i framtiden utgöra en växande andel av befolkningen. De demografiska förändringarna kräver mer vårdresurser. Medlen måste fördelas rättvist och med fokus på de som har störst behov. Vänsterpartiet hade önskat större regioner vilket gett en bättre skattebas och därför krävs ökade statliga bidrag till regionerna. Skatten i regionen kan höjas men den är inte progressiv och bidrar inte aktivt till omfördelning.

Kön

Sverige är fortfarande ett patriarkalt samhälle. Vi är många som arbetar för jämställdhet och många framsteg har gjorts. Men kvinnoförtrycket förekommer idag både öppet och dolt, medvetet och omedvetet. Sjukvården är inget undantag. Genusanalys krävs för att säkra att vårdens och forskningens resurser fördelas rättvist mellan kvinnor och män.

Det är betydligt fler kvinnor än män som blir utsatta för kränkningar och som inte blir tagna på allvar av vårdgivare. Arbetet mot könsdiskriminering är viktigt och måste alltid kopplas samman med arbetet mot diskriminering på grund av ålder, religion, etnicitet, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, samt funktionsvariation.

Mäns våld mot kvinnor är ett stort folkhälsoproblem. För att motverka sexuella övergrepp krävs både förebyggande arbete, lagstiftning och en fungerande rättsskipning. Regionens sjukvård måste säkra en god och sammanhållen vård för personer utsatta för sexualbrott. Vi vill också se förstärkta insatser mot våld och kränkningar som sker i hederns namn.

Klimat

Vi befinner oss i ett klimatnödläge. Nu krävs politiska beslut och nödvändiga åtgärder för att stoppa den globala uppvärmningen. Klimatfrågan måste finnas med i all planläggning, självklart också i regionens hälso- och sjukvårdsbudget.

Sjukvården måste använda mindre engångsmaterial och ha återvinning som huvudlinje. Vid upphandlingar ska vi prioritera hållbarhet, när vi bygger och bygger om sjukhus och vårdcentraler så ska både byggprocessen och resultatet vara klimatsmart. Vi kan minska transporter genom en nära och effektiv vård. Vården måste ha beredskap att bättre möta värmeböljor och nya sjukdomar som kan uppstå i klimatkrisens spår.

Vänsterpartiet arbetar för ett jämlikt och jämställt samhälle som säkrar en hållbar utveckling. Genom rättvis fördelning kan vi tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att leva.

I denna budget har vi valt att prioritera fyra frågor, som vi anser är kärnan i att skapa en jämlik och jämställd vård i Region Stockholm:

- Vård utifrån behov
- Goda arbetsvillkor för sjukvårdspersonal
- Motverka privatiseringar – för en rättvis sjukvård
- Nystart för Nya Karolinska Solna (NKS) efter högerns haveri

Vård utifrån behov

Vänsterpartiet vill ha en sjukvård som arbetar förebyggande, hälsofrämjande och utgår från en social helhetssyn. Vården ska präglas av helhet, kontinuitet och samarbete. Då skulle hälso- och sjukvårdslagstiftningens portalparagraf kunna realiseras; ”Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har störst behov av vård ska ges företräde till vården.” Det krävs ett politiskt paradigmskifte i Region Stockholm för att den målsättningen ska bli verklighet.

Sjukvården i Region Stockholm är dyrast i hela landet trots att befolkningen i genomsnitt yngre och friskare. Jämfört med Region Östergötland får skattebetalarna betala 17 procent mer per invånare men trots det är inte vården bättre här.

Idag präglas folkhälsan av en växande ojämlikhet som grundar sig på inkomst, utbildning och bostadsort. Folkhälsostatistiken talar sitt tydliga språk. Hälsan i välbärgade områden är betydligt bättre än i socioekonomiskt utsatta delar av Region Stockholm.

Medellivslängd män	Danderyd 84,4 år	Skärholmen 78,9 år
Ohälsotal	Östermalm 11,9 %	Norrtälje 35,3 %
Personer med hårt kroppsligt arbete	Danderyd 12,8 %	Rinkeby/Kista 56,4 %
Övervikt 4-åringar	Täby 5,4 %	Södertälje 12, 8 %
Vaccinationstäckning MPR	Vaxholm 100 %	Spånga/Tensta 86,3 %

Folkhälsosiffror 2018, Region Stockholm. (källa: folkhälsokollen.se)

Vänsterpartiet anser att de folkvalda ska kunna styra vården dit behoven är störst. Idag är detta tyvärr inte möjligt på grund av lagen som garanterar fri etableringsrätt för privata vårdgivare (LOV). Men det finns möjlighet att göra undantag för att styra vård till bostadsområden med stor ohälsa. Vänsterpartiet vill göra särskilda satsningar i områden där ohälsan är stor. Alla som befinner sig i regionen ska ha rätt till vård. Det inkluderar asylsökande, EU-medborgare och papperslösa.

Arbetet för bättre folkhälsa ska ledas av en politisk styrgrupp som får i uppdrag att utveckla en strategi för hur folkhälsoarbetet ska integreras i sjukvården. WHO-rapporten av Michael Marmots ”Closing the Gap in a Generation” om hälsans sociala bestämningsfaktorer, bör vara utgångspunkten för styrgruppen.

Orättvisor i vården handlar inte bara om klass, utan också om kön. Det finns många skillnader i hur män och kvinnor behandlas inom vården. Därför krävs en feministisk sjukvårdspolitik som säkerställer att resurser och tid fördelas rättvist. Vänsterpartiet vill satsa på ökad forskning om kvinnors hälsa och sjukdomar som framförallt drabbar kvinnor. Vi vill ha en systematisk kvalitetsuppföljning inom primärvård, psykiatri och smärtbehandling, där kvinnors vårdbehov ofta dominerar.

Sjukvården måste bli bättre på att nå och möta kvinnor som är offer för mäns våld. Ett viktigt steg framåt är att kvinnofridscertifiera vårdcentraler, beroendemottagningar och akutsjukhus. Det måste bli obligatoriskt för alla chefer inom vården att gå regionens webbaserade utbildning om våld i nära relationer.

De destruktiva mansnormerna leder till ett riskfyllt beteende. Det är män som begår flest antal självmord och som dör på grund av olyckor och alkohol. Ett jämställt samhälle gynnar allas hälsa oavsett kön.

Det behövs ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp. Ett centrum som kan erbjuda behandlingsprogram med individuella anpassningar och som säkrar en sammanhållen vårdkedja och utvecklar forskningen.

Vänsterpartiet stödjer i stora drag inriktningen i framtidens hälso- och sjukvårdsplan men vi vänder oss mot att den idag används för att privatisera så mycket vård som möjligt. Privatiseringar leder till en uppsplittrad verksamhet där ingen tar ansvar för helheten.

Vänsterpartiet vill avveckla den stuprörsorganisation som idag präglar vården. Vi vill skapa en sammanhållen vård med större fokus på nätverk. Vården ska samarbeta och det ska finnas tydliga vårdkedjor som tar helhetsansvar. Andelen äldre invånare ökar och deras behov av vård och omsorg kräver fungerande vårdkedjor så ingen blir glömd. Alla äldre ska kunna känna sig trygga i vården. Vi vill stärka den nära vården runt medborgarna så att det blir lätt för patienter att hitta rätt. Vänsterpartiets vårdstrategi står i tydlig kontrast till en vård som drivs av privata vinstintressen.

Ett rättvist hälso- och sjukvårdssystem kräver nya ersättningsmodeller. Det finns tydliga problem med att knyta ekonomisk ersättning till antal besök, vissa typer av diagnoser och specifika ingrepp. Ett nytt ersättningssystem måste utvecklas där helhetsansvar och sjukvårdens etiska principer är vägledande. Ersättningarna måste ta hänsyn till vårdtyngd och medicinsk uppföljning för en sammanhållen vård. Det skulle ge mer resurser till utsatta bostadsområden med stora folkhälsoproblem. I dagsläget styrs vården av ekonomiska incitament, där svårare fall väljs bort till förmån för lättare vård som ger större profit.

- Ett medvetet och planerat klimatarbete skulle underlättas av en vård i offentlig regi, utan kortsiktiga vinstintressen.
- Utse en politisk styrgrupp som utvecklar en folkhälsostrategi för regionen utifrån forskningen om klass och ohälsa.
- Inrätta en fristående samordnare för jämlik och jämställd vård som kan ge konkreta råd och förslag på åtgärder inom regionen särskilt för bostadsområden med stora folkhälsoproblem.
- Utred ett nytt ersättningssystem där helhetsansvar, etiska principer, vårdtyngd och medicinsk uppföljning blir avgörande.
- Analysera hälso- och sjukvårdsbudgeten, ersättningssystem och upphandlingar utifrån ett genusperspektiv.
- Kvinnofridscertifiera alla vårdgivare.
- Gör regionens utbildning om våld i nära relationer obligatorisk för alla chefer inom vården.
- Upprätta ett centrum för specialiserad vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp.
- Säkerställ att alla EU-migranter, asylsökande och papperslösa har tillgång till hälso- och sjukvård samt tandvård oavsett ålder.
- Klimatfrågan måste finnas med i all planläggning och budgetarbete.

Primärvård

En väl utbyggd och gemensamt ägd primärvård är det viktigaste verktyget i arbetet mot de stora hälsoklyftorna i Region Stockholm. De som arbetar i primärvården ska vara väl rustade för att ge ett gott bemötande till alla patienter, oavsett kön, klass, etnicitet, funktionsvariationer, psykisk hälsa, ålder, sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller religion. Hbtq- och kvinnofridsutbildningar, utbildningar om hedersrelaterat våld, ska erbjudas alla som arbetar inom primärvården, både privat och offentligt.

Vårduppdraget måste förändras från högerns vårdval som egentligen betyder fri etableringsrätt på bekostnad av offentliga medel. Vänsterpartiet står för en primärvård där det ska finnas ett basuppdrag som innefattar mottagning, områdesansvar, basal hemsjukvård, psykosociala och psykoterapeutiska insatser med särskild kompetens, rehabiliterande insatser

på primärvårdsnivå samt jour- och beredskapsverksamhet med öppettider för ökad tillgänglighet. Den psykiska ohälsan är ett växande problem och därför ska vårdcentralerna ha psykologer eller kuratorer anställda. Vi vill också se ett listningstak på 1 500 patienter per läkare på vårdcentraler i områden med hög ohälsa enligt CNI, Care Need Index.

Utöver basuppdraget kan tilläggsuppdrag formuleras i samarbete med kommunerna, gällande familje- och äldrevårdscentraler. Hälsocentraler ska kunna profilera sig utifrån symptomgrupper som diabetes, astma, allergier eller KOL. Det är också viktigt med öppettider som gör att breda patientgrupper kan nås.

- Ge vårdcentralerna ett klart definierat områdesansvar och ett tydligt folkhälsouppdrag.
- En kraftfull satsning för att förstärka alla vårdcentraler med psykologer och kuratorer.
- Inför utökade öppettider på vårdcentraler för ökad tillgänglighet.
- Ett särskilt stöd med ekonomiska och personella resurser till de vårdcentraler som verkar i bostadsområden med stor ohälsa.
- Etablera en akademisk vårdcentral med fokus på kvinnors sjukdomar.
- Fler hbtq-utbildningar och utbildningar om hedersrelaterat våld riktade till primärvården.
- Starta projekt med regelbundna hälsosamtal i bostadsområden med hög ohälsa.
- Inför ett tak på max 1 500 patienter per läkare på vårdcentraler i områden med hög ohälsa enligt CNI.

Akutsjukvård, hemsjukvård, närakuter och lokala sjukhus

Vänsterpartiet vill ha en akutsjukvård som går att lita på. Vården ska präglas av säkra och trygga omständigheter för patienterna. Vårdpersonalen ska ha goda villkor och premieras för sina specialistkunskaper. Städning av vårdlokaler är mycket viktig och ska ske i egen regi. Alla akutsjukhus ska drivas i offentlig regi och sjukhusavtalen måste ta hänsyn till behoven. Styrelserna för akutsjukhusen ska bestå av politiskt förtroendevalda. År 2026 går avtalet med Capio ut för driften av St. Görans sjukhus. Vänsterpartiet vill de kommande åren förbereda för ett återtagande av sjukhuset i offentlig regi.

Vänsterpartiet vill att akutsjukhusens avtal ska ge rimliga ersättningar för att kunna bedriva vård av hög kvalitet och för att kunna ta emot alla patienter som de privata aktörerna anser vara för dyra. Akutsjukhusen är underfinansierade och går med ständiga underskott. Det årliga effektivitetskravet på 2 procent måste bort. Under året har nya avtal för akutsjukhusen utformats som ytterligare går mot en produktionsbaserad ersättning, ersättning per vårdtillfälle, i motsats till vår vision om en tillitsstyrd vård.

Idag har akutmottagningarna i Stockholm de längsta väntetiderna i landet. Under året har var femte vårdplats varit stängd och under sommaren var tredje. Det försvårar flödet från akutmottagningarna. Sjukhusens ekonomi är extremt pressad vilket leder till neddragningar som drabbar både patienter och personal. Operationer ställs in och många patienter blir liggande i väntan på transport. Äldre som bör vårdas på geriatrisk avdelning ska inte behöva vänta i timmar på akuten.

En av de viktigaste åtgärderna för att öppna stängda vårdplatser är att satsa på att rekrytera och behålla personal. Vänsterpartiet vill öppna de stängda vårdplatserna och skapa ännu fler vårdplatser för att möte ett ökat behov. Många av de som är 80 år och äldre är multisjuka med

omfattande vårdbehov. Det kräver att hälso- och sjukvården byggs ut, garanterar tillräckligt antal vårdplatser och har fungerande vårdkedjor.

Patienter ska i högre utsträckning kunna få akut vård inom ramen för primärvården eller hemsjukvården. Närakuter ska drivas i egen regi och vara kopplade till akutsjukhusen för att säkerställa samarbete och fungerande vårdkedjor. Samarbete mellan olika aktörer inom regionen och kommunen måste förbättras, inga patienter ska falla mellan stolarna. När vård flyttas ut från akutsjukhusen är det viktigt att de nya vårdgivarna, oavsett driftsform, har ett ansvar att bidra till forskning och utbildning av ny personal och specialister.

Vänsterpartiets målsättning är att alla patienter som vårdas i hemmet ska känna sig trygga. Det kräver fungerande vårdkedjor och god samordning. Allt fler patienter som tidigare behövde sjukhusvård kan idag vårdas eller få rehabilitering i hemmet. För många äldre och multisjuka är hemsjukvården ett bättre alternativ. Men då måste vården vara säker. Det kräver att samordningen fungerar mellan hemsjukvården, den avancerade hemsjukvården (ASiH) och hemtjänsten.

Ett akutsjukhus med lämplig klinik bör få i uppdrag att bygga ut ett projekt med avancerad hemsjukvård, allt inom samma organisation. Regionen har mycket att lära av Norrtäljemodellen.

- Avtalen för akutsjukhusen ska ses över. Sjukhusen får mer resurser och styrningen övergår till en tillitsstyrd modell som implementeras år 2021.
- Avskaffa det årliga effektiviseringskravet på 2 procent.
- Öppna stängda vårdplatser och skapa nya vårdplatser för att täcka behovet.
- Beläggningsgraden på akutsjukhusen ska inte överstiga 85 procent
- Skapa ett projekt där ett akutsjukhus får i uppdrag att skapa en avancerad hemsjukvård med allt samlat inom samma organisation.

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) – Tiohundra

Vänsterpartiet är mycket positiva till den så kallade Norrtäljemodellen, där regionen och kommunen samarbetar inom Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje och Tiohundra. I centrum står patientfokus, effektivisering och områdesansvar. Det är drivkraften, inte konkurrens. Norrtälje har många socioekonomiskt utsatta grupper och en större andel äldre än den övriga regionen. Det innebär en tyngre vårdbörda men regionen tar inte hänsyn till det. Norrtälje sjukhus har den lägsta ersättningsnivån i hela landet. Den behöver justeras upp i nivå med Södertälje sjukhus. På grund av låga ersättningsnivåer och höga läkemedelskostnader befinner sig Tiohundra AB i ekonomisk kris.

Trots det är Norrtäljemodellen är en succé vad gäller verksamheten. De har lyckats samordna hemtjänst, hemsjukvård och rehabilitering vilket minskar antalet personer som den behövande måste ha kontakt med. Här fungerar vårdplaneringen vid utskrivning från slutenvård till hemmet på ett föredömligt sätt. På Norrtälje sjukhus råder inte köp- och säljtänkandet. Den bärande idén är istället “Vi hjälps åt”. Det har lett till att man har landets mest effektivt arbetande sjukhus. Utvärderingar visar att både personal och patienter är nöjda.

Även i Södra Älvsborg har en välfungerande modell utvecklats som innebär nära samarbete mellan region och kommuner för en sammanhållen vårdkedja. Region Stockholm bör lära av detta och undersöka möjligheten att införa en liknande modell i delar av länet.

- DRG-ersättningen korrigeras för en långsiktig hållbar utveckling av Tiohundra/Norrtäljemodellen
- Utred möjligheten att införa modeller med inspiration från Norrtälje och Södra Älvsborg i Nynäshamn och Södertälje.

Förlossning och abortvård

Alla gravida ska kunna lita på att de får en trygg och säker förlossning. Det ska garanteras att en barnmorska är närvarande under hela den aktiva förlossningen, enligt principen ”one to one care”. Det ska i förväg vara bestämt vilken förlossningsenhet som gäller och det ska vara möjligt att stanna så länge som det finns behov. Den som vill ha en hemförlossning ska kunna erbjudas det på ett patientsäkert sätt. Personalen ska ha goda arbetsförhållanden vilket är grunden för säkra förlossningar.

Antalet förlossningsplatser behöver öka mer än vad regionen fastställt i planen för förlossningsvården. Detta för att säkerställa att arbetsmiljön på våra förlossningsenheter är god. Förlossningsvården ska drivas i offentlig regi. Vänsterpartiet vill att alla anställda ska ha sex timmars arbetsdag som norm. Samtliga förlossningsenheter ska finnas i nära anslutning till ett sjukhus med neonatalavdelning och barnläkarjour.

Aborträtten inskränks i flera länder i vår omvärld. Aborträtten måste värnas i Sverige. Det ska inte vara möjligt att av religiösa eller andra moraliska skäl vägra utföra hälso- och sjukvård. Region Stockholm ska tillgängliggöra information om abort i regionen, även för utländska medborgare. Papperslösa och andra som vistas i Sverige utan sjukförsäkring har rätt till abort enligt principen vård som inte kan anstå.

- Öka antalet förlossningsplatser med 3000. 2 000 förlossningsplatser på St. Görans sjukhus och 1 000 platser på NKS. Revidera planen för förlossningsvården 2019-2027.
- Garantera att en barnmorska alltid är närvarande under den aktiva förlossningen.
- Inför möjlighet att få stanna på BB så länge som det finns behov.
- Tillgängliggör information om abort för utländska medborgare.

Sjukvård för barn och ungdomar

All barnsjukvård ska vara avgiftsfri, vilket innebär att Vänsterpartiet avskaffar avgiften för akut barnsjukvård. Slutenvården för barn ska ha tillräckligt med vårdplatser för att kunna ta hand om de barn som behöver. En plan för att öppna alla stängda vårdplatser inom slutenvården för barn ska omedelbart tas fram. Familjeperspektivet ska genomsyra vården och det ska finnas plats för föräldrarna när deras barn vistas på sjukhus.

Barnsjukvården ska vara tillgänglig för alla barn som behöver den. Tyvärr har den fria etableringen av BUMM (Barn- och ungdomsmedicinsk mottagning) resulterat i en snedvridning av vården där antalet mottagningar i centrala Stockholm uppgår till 29 och antalet i övriga länet är 34. Mottagningar ska finnas där behoven är som störst. Vänsterpartiet vill avveckla den fria etableringsrätten för BUMM och skapa mottagningar i offentlig regi.

Det ska finnas ett brett och tillgängligt utbud av familjecentraler i regionen. Inom ramen för familjecentralen samlas olika funktioner som barn och familj behöver under uppväxten, som barnavårdscentral, barnfysioterapi, mödravård, socialtjänst, öppna förskolan, BUP och första

linjens psykiatri för barn. Vänsterpartiet vill bygga ut första linjens barn- och ungdomspsykiatri. Verksamheten ska organiseras som en integrerad del av familjecentraler, barnavårdscentraler, elevhälsan och ungdomsmottagningar. För att åstadkomma detta behöver samverkan med kommunerna formaliseras.

Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) behöver mer resurser så att alla barn och unga som mår dåligt ska få snabb och effektiv hjälp. Ungdomsmottagningarna ska finnas för alla ungdomar i regionen. Ungdomar ska kunna söka hjälp på tider som passar dem och de ska själva kunna välja vilken mottagning de vill gå till. Vi tror på en mångfald av ungdomsmottagningar där större centrala mottagningar kan ha bredare kompetenser och de mindre lokala ha områdesspecifika uppdrag. Det kräver att hälso- och sjukvårdsuppdraget drivs i egen regi i nära samarbete med kommunerna.

Hbtq-ungdomar ska kunna vända sig till vilken ungdomsmottagning som helst och veta att de möter personal som har hbtq-kompetens. Mottagningar ska kunna specialisera sig utifrån de behov som finns lokalt, exempelvis för att identifiera och hjälpa ungdomar som lever i hedersproblematik. Vi vill ta fram en överenskommelse mellan regionen och kommunerna om en samsyn ungdomsmottagningarnas uppdrag.

- Avskaffa avgiften för akut sjukvård för barn.
- Utred var barn- och ungdomsmedicinska mottagningar bör finnas för att tillgodose det behov som finns.
- Stärk resurserna till BUP.
- Bygg ut den första linjens psykiatri för barn och ungdomar i samverkan med kommunerna.

Sjukvård för äldre

Fler äldre är friska långt upp i åren men det kommer en tid när hälsan och orken vacklar. Trenden har varit att bo kvar hemma så länge som möjligt, men hur länge bestämmer den kommunala biståndsbedömningen. Kostnaderna för äldreboenden gör att dessa bedömningar ofta är mycket restriktiva och att allt fler äldre trots omfattande vårdbehov bor kvar i vanliga bostäder. Många äldre är multisjuka och stuprörstänk blir katastrofalt när många olika läkare blir inblandade. I värsta fall kan det leda till en övermedicinering. Äldrecentraler som är specialiserade på äldre patienter och som ser helheten och komplexa tillstånd kan vara till god hjälp. Sjukgymnaster, dietister, syn- och hörselinstruktörer och socialtjänstens biståndsbedömare kan knytas till äldrecentraler.

- Inrätta äldrecentraler med specialistkompetens.
- Närsjukvården organiseras så att äldre människor inte i onödan tvingas söka sig till akutsjukhusen.
- Förbättra samarbetet med kommunernas äldrevård så att vårdkedjorna fungerar.
- Multisjuka äldre ska få en medicinskt ansvarig läkare.
- De patienter som önskar får en fast kontaktperson inom sjukvården.
- Kunskapen om läkemedelspåverkan på äldre kvinnor behöver öka och implementeras.
- Kommunalisera all hemsjukvård.

Vuxenpsykiatri och beroendevård

Psykisk ohälsa är ett av de största samhällsproblemen och unga kvinnor är särskilt utsatta. Vi behöver en hälso- och sjukvård som kan fånga upp personer tidigt, innan det leder till stort lidande och i värsta fall suicid. Personer med svåra suicidtankar ska få omedelbar hjälp av psykakut och psykiatriambulans. Vänsterpartiet vill se en psykiatri och en beroendevård som är dimensionerad utifrån den sjukdomsbörda som finns. Det krävs en kraftig utbyggnad av antalet vårdplatser och ett utvecklat samarbete med öppenvården.

Psykiatrin behöver byggas ut i socioekonomiskt svaga områden, något som försvåras av den fria etableringen av psykiatriska mottagningar. Många äldre är idag deprimerade och särskilda insatser behövs för att stärka äldrepsykiatrin. Alla oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck ska känna sig trygga om de behöver slutenvård inom beroende eller psykiatri. Vårdgarantin ska gälla även inom psykiatrin.

Ingen med beroendeproblematik ska falla mellan stolarna inom socialtjänst, psykiatri eller beroendevård. Vårdkedjan behöver stärkas mellan avgiftning och kommunernas behandlingsinsatser. Sprututbytesprogrammet bör få tillräckliga resurser för att kunna finansiera sitt Naloxon-program. En ny sprututbytesmottagning bör skapas i Södertälje. Dessa program är viktiga för att människor med beroendeproblematik ska ha resurser och möjligheter att blir drogfria. Det återkommande problemet med stängda vårdplatser sommartid måste åtgärdas.

- Stärk primärvården med psykologer för att vara en del av första linjens psykiatri.
- Bygg ut psykiatriakuten med 16 nya vårdplatser.
- Bygg ut beroendeakuten med 16 nya vårdplatser.
- Inrätta särskilda vårdavdelningar inom psykiatrisk slutenvård och beroendevård för kvinnor och transpersoner.
- Inrätta ett sprututbytesprogram i Södertälje.
- Psykiatriambulansen ska utökas med ytterligare en enhet.

Tandvård

Det ska inte synas i munnen hur mycket pengar man tjänar. Vi vill att man ska kunna gå till tandläkaren oavsett om man har hög eller låg inkomst. Tack vare Vänsterpartiet är åldersgränsen för fri tandvård i Sverige nu 23 år, efter en uppgörelse med den tidigare S/MP-regeringen.

Region Stockholm har ansvaret för Folktandvården i länet och måste värna om låga priser för att göra tandvården mer tillgänglig. Folktandvården bör också utveckla sitt uppsökande uppdrag för att förbättra tandhälsan i socioekonomiskt utsatta områden och i särskilt utsatta grupper som människor med psykisk ohälsa och/eller beroendeproblematik samt personer över 80 år.

Arbetet mot fusket med olika tandvårdsbidrag måste koordineras bättre. De senaste åren har flera privattandläkare avslöjats för att ha mottagit bidrag för behandlingar som inte har genomförts. De som fuskat måste polisanmälas och stängas av från framtida avtal och bidrag.

- Utveckla Folktandvårdens uppsökande verksamheten i socioekonomiskt utsatta områden och för särskilt utsatta grupper.
- Personer med psykisk ohälsa och beroendesjukdom ska erbjudas förmånlig tandvård för bättre munhälsa.
- Stärkt arbetet mot fusk med tandvårdsbidrag. De som fuskar ska polisanmäls och stängs av från framtida avtal och bidrag.

Klimat

Region Stockholm ska vara ett föredöme i klimatarbetet. Inom hälso- och sjukvården måste all personal utbildas om hur miljö- och klimatfrågorna påverkar vården. När nya sjukhus och vårdcentraler ska byggas eller byggas om så ska både byggprocesserna och de nya byggnaderna vara klimatsmarta. Nära och effektiv vård minskar antalet transporter. Regionens upphandling av vårdmaterial måste präglas av hållbarhet och klimatsmarta val. Engångsmaterial ska bara användas när inga andra alternativ finns. Maten som serveras i regionens vårdverksamhet ska ha låg klimatpåverkan.

Värmeböljor har negativa effekter på sjukvården. Fler åtgärder krävs för att skydda patienter, vårdpersonal och utrustning. Hälso- och sjukvården måste förbereda sig på att möta nya sjukdomar, globala epidemier, problem med elförsörjning och att säkra rent vatten.

- Satsa på klimatutbildningar för hälso- och sjukvårdspersonal.
- Upphandling av vårdmaterial ska vägledas av hållbarhetsprincipen.
- Minska användningen av engångsmaterial i vården.
- Maten i vården ska vara klimatsmart.
- Alla om- och nybyggnationer ska utföras klimatsmart, och de nya vårdinrättningar ska vara klimatsmarta.

Goda arbetsvillkor för sjukvårdspersonal

Hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs är personalen. Region Stockholm måste vara en bra arbetsgivare och erbjuda en god arbetsmiljö för all vårdpersonal. För att säkerställa nödvändig kompetensförsörjning och minska personalomsättningen måste personalen ha möjlighet till relevant vidareutbildning med bibehållen lön. Fortbildningstid ska vara obligatorisk och omfatta cirka 15 procent av arbetstiden. Det är vad som krävs för att kunna skapa en effektiv sjukvårdspersonal, inte minst inom primärvården som kommer ta över mycket vård från sjukhusen.

Fast anställning och heltid är norm i regionens verksamheter och så ska det fortsätta vara. Det ska löna sig att stanna länge som anställd inom Region Stockholm. Personalen ska ha tid för sina patienter. Tillitsbaserad styrning minskar personalens administrativa börda. Sjukvården ska ha tillräcklig grundbemanning för att minska behovet av inhyrd personal, minska stress, samt säkerställa att handledare finns för utbildningsplatser och inskolningar.

För att förbättra arbetsmiljön för personalen vill vi öppna stängda vårdplatser och anställa fler inom vården. Idag leder stängda vårdplatser till överbeläggning, minskad patientsäkerhet och stress. Det ska finnas tid för återhämtning. Vänsterpartiets vision är sex timmars arbetsdag med bibehållen lön för alla vilket skulle förbättra den psykosociala hälsan och arbetsmiljön

för personalen. För att förbättra arbetsmiljön måste arbetsgivaren lyssna på personal och fackförbund, tystnadskultur motverkas och öppen debatt uppmuntras.

Vårdpersonalen i Region Stockholm ska ha en bra grundlön. Det ska inte löna sig att byta till en privat vårdgivare. Det är mycket krävande att arbeta i dygnet runt-skift och det ska synas i lönekuvertet.

Det råder brist på specialistutbildad vårdpersonal, det gäller läkare, sjuksköterskor, undersköterskor och fysioterapeuter. Kompetensförsörjningen hotas eftersom privata vårdgivare inte deltar i vidareutbildning och grundutbildning av vårdpersonal. De privata vårdgivarna måste ta sitt ansvar för utbildningsplatserna.

Kostnaderna för inhyrd personal är mycket höga. Totalt ligger kostnaderna för år 2018 på cirka 540 miljoner kronor. Mellan 2017 och 2018 steg kostnaderna för inhyrda sjuksköterskor med 38 procent. Dessa pengar borde istället läggas på att förbättra arbetssituationen och lönerna för egen personal.

- Inför en personalmiljard:
  - Ta bort akutsjukhusens effektiviseringskrav på 2 procent
  - Höj ingångslönerna för specialistsjuksköterskor och undersköterskor
  - Erbjud betald specialistutbildning för undersköterskor
  - Inför sex timmars arbetsdag med bibehållen lön på akutmottagningar och förlossningsenheter.
- Ge mer resurser till akutsjukhusen i de nya sjukhusavtalen så att de kan anställa mer sjukvårdspersonal och öppna stängda vårdplatser.
- Kräv att regionens privata vårdentreprenörer ska erbjuda praktikplatser och utbildningsplatser.
- Locum ska erbjuda fler personalbostäder.
- Utred möjligheten att skriva av studielån för personal som har arbetat länge inom Region Stockholm.

Motverka privatiseringar – för en rättvis sjukvård

Vänsterpartiets mål är att hälso- och sjukvården ska vara gemensamt ägd, i offentlig regi och demokratiskt styrd. Då kan vården fördelas rättvist utifrån behov så att den blir jämlik och jämställd.

Under tretton års högerstyre har Stockholm blivit en extrem vårdregion i Sverige med rekordmånga privata vårdföretag. Våra skattepengar går till privata vinster i vårdföretagen. Patienten har blivit en vara och vården kallas för produktion.

Den som är rik och frisk i Stockholm har tillgång till mer och bättre vård än den som är fattig och sjuk.

De privata vårdföretagen vill ha snabba vinster. Att ta emot många patienter med förkylningar ger snabba pengar. Att vårda multisjuka äldre eller arbeta för bättre folkhälsa i utsatta områden ger inte snabba pengar. Med en gemensamt ägd och demokratiskt styrd vård är det lättare att fördela resurserna rättvist och prioritera de mest utsatta och sjuka.

Kompetensförsörjningen hotas och många privata vårdföretag saknar infrastruktur för att kunna erbjuda högkvalitativa utbildningsplatser. Allmänläkare i Region Stockholm har sämst

möjlighet till fortbildning. De produktionsstyrda ersättningssystemen kommer att undergräva en kunskapsstyrd sjukvård där vårdpersonalen har tillgång till senaste evidens. Genom att återta viktiga vårdstrukturer i offentlig regi kan vi säkra kompetensförsörjningen för framtiden.

Högkvalificerad vårdpersonal, som läkare, sjuksköterskor och fysioterapeuter, lämnar den offentliga vården och går till privatägd enklare primärvård där deras specialistkompetens inte kommer till användning. Det är slöseri med kompetens och resurser. Orsaken är pressade arbetsvillkor, sämre arbetstider och lägre löner i den offentliga sektorn. Kompetensutveckling måste uppmuntras och kunnig vårdpersonal med specialistkompetens ska få högre löner.

Dagens system missgynnar ideella aktörer inom vård och omsorg eftersom de ofta saknar ekonomiska muskler för att vinna upphandlingar mot privata vårdjättar. Vi vill skapa ett system där ideella organisationer med spetskompetens som regionen behöver kan ingå idéburna offentliga partnerskap (IOP) med regionen.

Nätläkarna får allt fler besökare. Privata företag placerar sin verksamhet i regioner där det inte finns någon patientavgift. ”Besöken” är dock subventionerade över skattsedeln med 400 kronor per besök, vilket blir mycket kostsamt för Region Stockholm. De patienter som nyttjar nätläkarna är sällan de sjukaste och en läkarundersökning på nätet har dessutom stora brister. Många uppskattar möjligheten till snabb digital hjälp. Vänsterpartiet vill att regionen ska utveckla egna digitala tjänster som ska vara trygga och jämlika.

En tiondel av Sveriges vuxna befolkning har tecknat en privat sjukvårdsförsäkring. Många privata vårdgivare ger personer med privat sjukvårdsförsäkring förtur i kön. Den som har råd med försäkring får snabbare och bättre vård. Systemet ger stora vinster till försäkringsbolagen och de privata vårdgivarna på bekostnad av principen att den som har störst behov ska få vård först.

Vård ska ges efter behov, inte för att skapa privata vinster. Våra gemensamma skattemedel ska användas för allas gemensamma bästa.

Fri etableringsrätt inom primärvården är fastslagen i svensk lag sedan 2010. Utöver primärvården är det frivilligt för regionerna att ansluta privata vårdföretag till specialistvården. Stockholm är den region som gått längst i denna privatisering. Vänsterpartiet vill avveckla den fria etableringsrätten och de upphandlade verksamheterna inom vården i Region Stockholm.

- Ta tillbaka St. Görans sjukhus när avtalet med Capio går ut 2026.
- Avskaffa den fria etableringsrätten och säger upp avtalen enligt LOV inom:
  - Förlossning
  - Fysioterapi, specialiserad
  - Geriatrik
  - Avancerad sjukvård i hemmet (ASiH)
  - Allergologi
  - Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (BUMM).
- Privata vårdgivare får inte ta emot patienter med privat sjukvårdsförsäkring.
- Alla anställda ska omfattas av kollektivavtal, även inom privata vårdföretag.
- Region Stockholm ska utveckla egna digitala vårdtjänster utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet.

- Förbereda för ett återtagande av driften av 1177.
- Nätläkare i dess nuvarande form ska inte ingå i den allmänna sjukvården och inte ersättas med offentliga medel.

Nystart för Nya Karolinska Solna efter högerns haveri

Nya Karolinska Solna (NKS) är en av de största politiska och dyraste skandalerna i modern tid. Bygget har kantats av kryddade konsultfakturor, jäv, personalflykt och skyhöga kostnader. Den högerallians som har styrt regionen är ansvariga. Nu måste NKS få en nystart.

NKS ska vara ett sjukhus med väl fungerande vårdkedjor, välmående personal och en blomstrande verksamhet för forskning och utbildning. Sjukhuset ska drivas av regionen med tillitsstyrning. Patienternas behov ska styra vården och sjukhuset ska ha tillräckliga resurser för att anställa den personal som behövs. Flykten av specialistutbildad personal till privata vårdgivare måste stoppas. NKS ska ha en styrelse med tydligt ansvar, bestående av politiskt förtroendevalda.

Nya Karolinska är i huvudsak ett sjukhus för högspecialiserad vård men inom vissa områden får även mindre komplicerad vård plats för att säkerställa kompetensförsörjning och utbildningsplatser för sjuksköterskor och läkare. En normal akut och förlossningsavdelning ska öppnas på sjukhuset för att avlasta andra verksamheter i regionen.

Regionen behöver göra sig fri från det kostsamma OPS-avtal som omfattar 57 miljarder kronor och som löper ut år 2040 och själv ta kontroll över kostnader och drift. Det skulle innebära en viktig besparing för regionen.

Vi vill lyssna på personalens åsikter och återskapa en fungerande verksamhetsmodell som motverkar stuprör och revirtänkande. Personalen har vittnat om den tystnadskultur som varit rådande. Det är mycket viktigt att skapa en sund arbetsmiljö där alla öppet kan framföra kritik och komma med förslag på förändringar.

Den nya verksamhetsmodellen värdebaserad vård, inspirerad av new public management, har implementerats av konsulter som kostat skattebetalarna närmare 1 miljard kronor. Många av dessa fakturor, framför allt från Boston Consulting Group, saknar giltiga underlag. Dessa oegentligheter måste utredas och de ansvariga ska ställas till svars.

- Tillsätt en opartisk utredning för att undersöka vad det kostar att säga upp OPS-avtalet, samt vilka ekonomiska konsekvenser det skulle innebära.
- Region Stockholm ska kräva en återbetalning från Boston Consulting Group av de 209 miljoner kronor som saknar giltiga fakturaunderlag.
- Ge NKS akutmottagning ett bredare uppdrag för att kunna ta emot fler patienter med olika svårighetsgrad.
- Öppnande en ny förlossningsavdelning med 1 000 vårdplatser på NKS år 2021.
- Tillsätt en kriskommission med uppdrag att utreda alla oegentligheter kring NKS-bygget och införandet av en ny verksamhetsmodell.

En kollektivtrafik för alla

Vänsterpartiets vision är ett samhälle där människor lever jämlikt och jämställt utan att förstöra miljö och klimat. Kollektivtrafiken, cyklister och fotgängare ska prioriteras i trafiken. Vänsterpartiet vill skapa ett rättvist samhälle som respekterar de planetära gränserna. Nu ökar utsläppen av växthusgaser och det måste vi ändra på.

Med en attraktiv kollektivtrafik som är tillgänglig och trygg för alla vill vi bidra till en hållbar utveckling. Vi vill att fler ska resa kollektivt och därför vill vi göra det billigare. Det är feministiskt, jämlikt och klimatsmart.

- Inför en låg och enhetlig taxa med sikte på nolltaxa.
- Driv all kollektivtrafik i egen regi.
- Satsa på ökad framkomlighet.
- Satsningar för en välkomnande, tillgänglig och trygg kollektivtrafik.
- Fasa ut fossila bränslen och elektrifiera alla fordon.

Låg och enhetlig taxa

Vänsterpartiets vision är att alla ska kunna resa kollektivt och få tillgång till hela vår region, oavsett ekonomisk situation. Det borgerliga styret har tillsammans med Miljöpartiet höjt priset på SL-kortet varje år de senaste åren. Ett 30-dagars kort har höjts med 100 kronor till 890 kronor från år 2017. Det är en höjning på drygt 12,5 procent. I andra europeiska huvudstäder sänker man priser och då reser fler kollektivt.

Vi vill sänka biljettpriserna och på lång sikt vill vi införa nolltaxa. Skattefinansieringsgraden ska vara minst 50 procent. SL-taxan ska gälla för regionens alla invånare utan diskriminering. Samma biljettpriser och taxebestämmelser ska gälla i färdtjänsten och den kollektiva sjötrafiken.

Vår satsning på fria resor för barn och unga är en jämlikhetsreform som också ökar kollektivtrafikandelen av de motoriserade resorna. Dagens unga kommer därmed se kollektivtrafiken som det naturliga färdmedlet även i framtiden. Vi måste få fler att ställa bilen och ta bussen. Det är avgörande för klimatet.

Vänsterpartiet vill ge fria resor för pensionärer i lågtrafik. Det minskar trängseln under högtrafik.

- Behåll priset på periodkorten och enkelbiljetterna till 2018 års nivå, 860 kronor för ett 30-dagars periodkort till fullt pris.
- Inför fria resor för barn och unga upp till 18 år.
- Inför fria resor för pensionärer i lågtrafik.
- Förläng enkelbiljetts giltighetstid till 120 minuter
- Fri tilldelning av resor för de som reser med färdtjänst och rullstolstaxi.
- Ordinarie SL-taxa ska gälla inom skärgårdstrafiken året om.
- Utred ett införande av nolltaxa.

Kollektivtrafik i egen regi

Vår vision är en väl fungerande kollektivtrafik. Personalen i kollektivtrafiken ska ha bra arbetsvillkor. Vårt mål att driva kollektivtrafiken utan vinstintressen i egen regi. Idag är kollektivtrafiken splittrad mellan olika vinstdrivande företag. Privata bolag gör vinster genom att spara på personal och det försämrar kvalitén. Vi vill inte ha några vinster i kollektivtrafiken. Målet ska vara att skapa bästa möjliga kollektivtrafik. Vi vill börja med att ta tillbaka tunnelbanan, sjötrafiken, kundtjänsten och biljettkontrollen i egen regi.

Personalen är den viktigaste tillgången och organisationen ska präglas av tillit till de anställdas kompetens. Dagens återkommande upphandlingar skapar osäkra anställningar och pressade arbetsvillkor vilket går ut över kvalitén på trafiken.

Skatte- och biljettintäkterna ska oavkortat användas till kollektivtrafiken. Idag går skattepengar till de upphandlade företagens vinster, ledning och administration. Upphandlingar, överklaganden och kontrollsystem kostar mycket pengar. De kostnaderna skulle försvinna om all kollektivtrafik drivs i egen regi.

Med en central tjänstemannaorganisation skulle man ha en större kompetens och kontroll att utveckla trafiken och hantera trafikstörningar. Genom att skapa en bättre och mer attraktiv kollektivtrafik kan vi få fler att ställa bilen.

- Ta tillbaka kollektivtrafiken och löpande kringverksamheter i egen regi.
- Utred ett successivt övertagande av kollektivtrafiken.
- Vid upphandlingar av kollektivtrafik ska vi kräva kollektivavtal, personalövergång och meddelarfrihet. Upphandlingarna måste bli mer transparenta. Den politiska oppositionens insyn måste ökas.

Framkomlighet

Lokala beslut måste utgå från Parisavtalet. Därför ska målet vara att öka kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna med minst 10 procentenheter till år 2030. Framkomligheten måste bli bättre för kollektivtrafik, cyklister och fotgängare.

Bussarna måste komma fram snabbare. Vi vill höja snitthastigheten och kapaciteten. Då kan samma antal bussar som trafikerar i dag göra att fler resenärer kommer fram snabbare. De viktigaste stomlinjerna ska vara BRT-linjer (Bus Rapid Transit) med helt separata vägar och egna hållplatser motsvarande spårvägsstandard. En ökad framkomlighet för kollektivtrafik, cyklar och fotgängare leder till en begränsad framkomlighet för privatbilismen. Då blir kollektivtrafiken mer attraktiv. Vänsterpartiet säger nej till nya motorvägar.

Cyklister och fotgängare ska få fler och säkra vägar i trafiken. Cykel- och gångvägar till och från stationer och hållplatser måste inkluderas i planeringen av kollektivtrafik. Säkra cykelparkeringar ska finnas nära kollektivtrafiken. Region Stockholm ska införa och samordna ett regionalt lånecykelssystem tillsammans med kommunerna.

- Inför signalprioritering och fler reserverade sammanhängande körfält för bussar.
- Prioritera stombussarna så att de kommer fram snabbare.
- Nya bussar ska ha bredare dörrar, självvisering och påstigning genom alla dörrar för kortare stopp.

- Fordon ska ha en flexibel inredning med plats för barnvagnar, rullatorer, rullstolar, bagage och cyklar.
- Nybyggaröverenskommelserna ska inkludera krav på prioriterad framkomlighet för kollektivtrafik, cykel- och gångtrafik, samt klimatmedveten bilparkeringspolicy.
- Utveckla ett regionalt lånecykelsystem integrerat med övrig kollektivtrafik.
- Det ska bli lättare att ta med cykel i kollektivtrafiken.
- Trafiknämnden ska vara pådrivande i arbetet med kombinerad mobilitet med ett ”hela resan”–perspektiv.
- Inför BRT-standard på de viktigaste stomlinjerna.

Tillgänglig, trygg och välkomnande

För att locka bilister och andra som inte åker kollektivt måste kollektivtrafiken göras mer tillgänglig, trygg och välkomnande. Kollektivtrafiken ska anpassas för människor med olika funktionsvariationer. Fordon och vagnar ska utformas så att det motsvarar kvinnors och mäns behov. Utöver fysiska anpassningar av fordon, stationer, hållplatser och bryggor är det viktigt att det finns synlig personal på stationer, tåg och bussar som kan vägleda resenärerna. Närvarande personal gör kollektivtrafiken tryggare och säkrare för alla.

När nya bostadsområden byggs ska det finnas fungerande kollektivtrafik från första inflyttningsdagen så att invånarna inte blir beroende av bil. På landsbygden kan underlaget vara för lågt för vanliga busslinjer och då ska det finnas anropsstyrd trafik. Tillgång till toaletter behövs vid fler stationer.

Rulltrappor och hissar måste fungera och om de inte gör det så ska det inkluderas i störningsinformationen som ska vara aktuell.

Konsten i kollektivtrafiken ska få ökat utrymme och reklam ska minska. Vänsterpartiet vill se en tydligare reklampolicy. Våra gemensamma utrymmen ska vara fredade från diskriminerande reklam som är sexistisk och stereotyp. SL ska vara fri från både fossil- och spelreklam. Vårt mål är att kollektivtrafiken ska vara fri från kommersiella budskap.

- Inför öppna spärrar.
- Bygg plattformsväggar i tunnelbanan. Prioritera stationer med hög olycksrisk och trängsel.
- Utvidga ledsagartjänsten för hela resan, från dörr till dörr.
- Inför servicepersonal på Tvärbanan, Nockebybanan, Roslagsbanan och Saltsjöbanan.
- Anställ fler servicevärdar i kollektivtrafiken.
- Vid upphandlingar inom färdtjänsten ska vi kräva att förarna har adekvat utbildning och goda arbetsvillkor så att de kan ge god service.
- Återta biljettkontroll och kundtjänst i egen regi.
- Förbättra trafik- och störningsinformation, hissar och rulltrappor ska inkluderas.
- Förbättra underhållet av rulltrappor och hissar.
- Förbättra tillgången på toaletter för resenärerna.
- Förbättra belysningen i utsatta miljöer.
- Säkerställ att det finns säkra utrymningsvägar för funktionsnedsatta på alla stationer.
- För en medborgardialog och utveckla ökat samarbete mellan SL och kommunerna för en förbättrad tillgänglighet vid busshållplatser, bryggor och stationsentréer.
- Inför mer konst och mindre reklam i kollektivtrafiken.

- Inför en reklampolicy för att stoppa sexistisk och stereotyp reklam. Stoppa fossilreklam och spelreklam.
- Kollektivtrafiken ska finnas på plats när nya bostadsområden invigs.
- Tidigarelägga byggstart för Spårväg syd.
- Utred en förlängning av Spårväg syd till Haninge.
- Utred en förlängning av Roslagsbanan till Rimbo.
- Utveckla anropsstyrd trafik på landsbygden.
- Utveckla anropsstyrd trafik för dem som inte kan åka med vanliga bussar eller tåg.
- Utveckla båttrafiken i skärgården och på Mälaren som en del av kollektivtrafiken, med smidiga övergångar till landtrafiken.
- Utveckla gena vattenvägar med vägfärjor så att nya busslinjer kan ta sjövägen.

Elektrifiering

El från sol, vind och vatten är de mest miljövänliga energikällor vi har och därför ska det i första hand vara el som driver kollektivtrafiken. Det är inte miljömässigt försvarbart att köra fordon utrustade med förbränningsmotorer med en verkningsgrad på 40 procent. Det gäller även fordon som körs på ”miljöbränslen” som etanol, biodiesel och biogas. En elmotor i ett vägfordon har en verkningsgrad som är ungefär dubbelt så hög.

Med elektriska trådbussar och bussar som laddar under färd (In Motion Charging, IMC) går det snabbt att införa ett klimatsmart system med hög kapacitet till en låg kostnad. Trådbussar erbjuder en kapacitetsstark, bekväm och kostnadseffektiv trafik fri från buller och avgaser. Tillgängligheten för passagerarna är god och linjedragningen tillförlitlig. Vänsterpartiet vill införa trådbusstandard på stomlinjerna i innerstaden. Då kan IMT-bussar som delvis går samma sträcka ladda från samma tråd. Depåladdade bussar är bättre på korta linjer med lägre beläggning.

- Påskynda på elektrifieringen av bussflottan, fordonen inom färdtjänst- och rullstolstaxi, pendelbåtarna samt övrig kollektiv sjötrafik.
- Inför trådbusslinje syd med BRT-standard för att möjliggöra en snabb trafikstart i avvaktan på Spårväg syd.
- Inför en trådbusslinje med BRT-standard från Åkermyntan via Bergslagsvägen mot Fridhemsplan.
- Utred ett system av trådbussar för de sex innerstadsbusslinjerna i kombination med IMT-bussar på kompletterande innerstadslinjer.

Ett ekologiskt, rättvist och socialt hållbart samhälle

Region Stockholm måste växla upp klimatarbetet och gå från ord till handling. Vi måste lämna en hållbar region till framtida generationer. Klimatarbetet kräver en tydlig samordning mellan kommun, region och stat. Vänsterpartiet vill prioritera bostadsfrågan och klimatet.

Vänsterpartiet vill minska klass- och könsklyftorna, öka mångfalden och skapa en hållbar utveckling i hela regionen. Idag finns det en tydlig målkonflikt mellan ekonomisk tillväxt och social och ekologisk hållbarhet. Det saknas också en plan för hur transportsektorn ska nå klimatmålen.

Vänsterpartiet vill satsa mer på klimat, miljö och bostadsförsörjning än vad den blågröna majoriteten gör. Vi vill stärka klimatkansliet, främja bostadsbyggande och hyresrätter med rimliga hyror. Vi vill skapa ett bostadsförsörjningskansli inom Tillväxt- och regionplaneförvaltningen.

Klimatarbetet måste integreras i alla Region Stockholms verksamheter. Hälso- och sjukvårdsnämnden, Trafiknämnden och Fastighets- och servicenämnden/Locum ansvarar för verksamheter som har stor klimatpåverkan. Vänsterpartiet vill att livscykelanalyser ska göras inför alla regionens investeringsprojekt för att kartlägga deras klimatpåverkan. Byggnader ska certifieras enligt LEED och/eller Miljöbyggnad och regionen ska implementera energieffektiviseringsåtgärder i befintliga byggnader och anläggningar. Andelen av befolkningen som reser med kollektivtrafiken måste öka. Alla fordon i kollektivtrafiken och sjötrafiken ska drivas med förnybara bränslen.

Alla ska kunna leva i Region Stockholm

Vänsterpartiets vision är att det ska gå att leva i hela regionen. Det ska finnas lika bra möjlighet att bo på landsbygden som i staden. Det ska finnas god närservice i regionens tätorter. Vi vill bygga ut kommunikationerna på landsbygden med beställningstrafik så att fler ställer bilen. Bussarna ska ha egna körfält. Då kan vi minska bilismen och utsläpp från transporter. Det ska finnas en sammanhängande grönstruktur för biologisk mångfald, hantering av dagvatten och bättre luftkvalitet.

Cyklister, gående och personer med normbrytande funktionsvariation ska lätt kunna ta sig till grönområden. Vänsterpartiet vill bygga bort barriärer som hindrar invånare att komma ut i naturen. Vi vill däcka över motorvägar och där bygga bostäder, grönytor och idrottsanläggningar.

Vi vill bygga bostäder som är socialt och ekologiskt hållbara. Vi vill bygga lågenergihus och plusenergihus. Det äldre bostadsbeståndet ska energieffektiviseras. Vi ska bygga med klimatvänliga material som trä. På väggar och tak ska det finnas mer odlingar för bättre dagvattenhantering. Vi vill också bygga solceller på Region Stockholms byggnader. Vänsterpartiet vill skapa ett bättre mikroklimat med fler grönytor i städerna. Vi vill

uppmuntra fler att börja med stadsodling. För att invånarna ska trivas vill vi se fler ytor för lek och spontanidrott i bostadsområden.

- Inför beställningstrafik i landsbygdsområden där det inte finns kollektivtrafik.
- Energieffektivisera äldre bostäder.
- Bygg lågenergihus och plusenergihus.
- Bygg solceller på Region Stockholms byggnader.
- Skapa fler grönytor i städerna.

Klimatet

Genom att på riktigt implementera Klimatfärdplanen kan vi nå Parisavtalets mål om en temperaturhöjning på 1,5 grader. Då krävs ett nära samarbete mellan kommuner, näringsliv och andra aktörer i regionen. Vänsterpartiet vill införa klimatnödläge som ett startskott för en handlingskraftig omställning.

För att gynna den biologiska mångfalden vill vi att regionen ska ställa krav på kommunerna och Trafikverket att bevara och återskapa spridningsvägar för växter och djur och bygga faunapassager vid vägar och järnvägar. God vattenstatus ska säkras genom dagvattenhantering och reningsverk. Regionen ska arbeta aktivt för att minska utsläppen av mikroplaster och förbättra vattenreningen för att minska utsläpp av läkemedelsrester, hormoner och skadliga ämnen.

Svenskar äter dubbelt så mycket kött år 2019 jämfört med år 1990. Dessutom ökar andelen importerat kött. Köttkonsumtionen måste minska om vi ska nå klimatmålen. Flygresandet måste också minska av klimatskäl. Tillgången till biobränsle är begränsad och även biobränslen har en höghöjdseffekt. Vi vill stänga Bromma flygplats och bygga en ny stadsdel med kapacitetsstark kollektivtrafik, grön profil och billiga hyresrätter. Vi vill minska inrikesflyget och föra över resor till järnväg. Vi är emot en utbyggnad av Arlanda främst av klimatskäl. Buller från flyget begränsar bostadsbyggandet i närliggande kommuner. Staten bör köpa Arlandabanan av företaget A-train för att öka andelen tågresor till Arlanda.

Vänsterpartiet vill att den regionala cykelplanen genomförs snarast. Det ska ske genom regionala förhandlingar med kommunerna, Trafikverket och andra aktörer t ex. markägare. Det som återstår är finansiering, stråkstudier och en utbyggnad av de regionala cykelstråken. Vi behöver hitta en samlad syn på hanteringen av cyklar och eldrivna fordon inom delningsekonomin. Regionen ska underlätta cykling genom att i samråd med kommuner och markägare planera och bygga säkra cykelparkeringar, göra det enklare att ta med cykeln i kollektivtrafiken och införa ett regionalt lånecykelsystem.

Havsnivån stiger allt snabbare. År 2010 kan havsnivån ha stigit med 1,5 meter vilket kan skada tunnelbanan och annan infrastruktur. Hamnar, kajer och strandnära bebyggelse kommer att påverkas. Det krävs en långsiktig plan för att hantera vattenhöjningen. Tillgången till rent dricksvatten hotas om Mälaren skadas av mer saltvatten. Klimatarbetet ska integreras i alla Region Stockholms verksamheter.

- Inför klimatnödläge i Region Stockholm och säkra att vi når Parisavtalet.
- Inför livscykelanalyser i alla investeringsprojekt.
- Miljöcertifiera nya byggnader.

- Energieffektivisera befintliga byggnader och anläggningar.
- Öka resandet med kollektivtrafiken.
- Gör kollektivtrafiken helt fossilfri. All trafik ska drivas med förnybar energi.
- Lägg ner Bromma flygplats och bygg en hållbar stadsdel.
- Avbryt alla planer på en expansion av Arlanda.
- Klimatanpassa trängselavgiften. Intäkterna ska gå till mer kollektivtrafik, inte till motorvägar.
- Ansök hos regeringen om att göra trängselavgiften till en lokal avgift.
- Genomför den regionala cykelplanen snarast.
- Bygg säkra cykelparkeringar, tillåt cykel i kollektivtrafiken och inför ett regionalt lånecykelsystem.
- År 2020 ska hälften av all mat som serveras inom vården vara vegetabilier för att vi ska nå klimatmålen.
- Formulera ett mål om andel vegetarisk mat i Region Stockholms miljöprogram.
- Upprätta en långsiktig plan för hela Mälarregionens framtida vattenförsörjning med hänsyn till den stigande havsnivån.
- Bygg klimatmässigt hållbara byggnader.
- Skapa mer grönytor i städerna.
- Det ska finnas god samhällsservice i regionens tätorter.
- Bygg fler lekytor för barn.
- Skapa en sammanhängande grönstruktur för biologisk mångfald, hantering av dagvatten, temperering och luftkvalité.
- Använd mer sjötransporter för klimatomställning.
- Prioritera kollektivtrafiken i trafikplaneringen.

Regional planering

Fysiska barriärer som trafikleder mellan bostadsområden och grönområden, ska däckas över. Segregationen ska byggas bort. Nya kollektivtrafiklösningar måste till mellan områden som ligger geografiskt nära men där det saknas kommunikationer. Vi vill bygga ihop regionen genom kollektivtrafiksatsningar som Spårväg Syd, istället för motorvägar som Förbifart Stockholm, Tvärförbindelse Södertörn eller Östlig förbindelse. Den fysiska planeringen ska underlätta möten mellan människor och förflyttning mellan bostad, arbete, utbildning och fritidsaktiviteter. Tillgängligheten mellan områden ska förbättras till exempel genom gemensamma parker, idrottsanläggningar och skolor.

Vi vill använda befintlig infrastruktur smartare och till fullo arbeta efter Trafikverkets fyrstegsprincip: att i första hand minska transportbehovet, i andra hand använda befintlig infrastruktur mer effektivt, i tredje och fjärde hand bygga om och bygga ny infrastruktur. Vi vill bara bygga ny infrastruktur om det är absolut nödvändigt.

Region Stockholm ska arbeta för attitydförändringar kring utsläpp av växthusgaser från resor och konsumtion både inom länet som helhet och inom den egna organisationen, exempelvis genom att kraftigt begränsa flygresorna för både politiker och tjänstepersoner. Södergående inrikesflyg ska överhuvudtaget inte nyttjas av personer som representerar regionen.

- Bygg ihop regionen genom satsningar på kollektivtrafik som Spårväg Syd istället för motorvägar.

- Stopp för externa köpcentrum.
- Bygg blandade bostadsområden med olika upplåtelseformer.
- Cykelinfrastruktur och kollektivtrafik ska finnas på plats direkt efter ny- och ombyggnation av bostadsområden.
- Gynna biologisk mångfald genom spridningsvägar och faunapassager.
- Minska utsläppen av mikroplaster och förbättra vattenreningen.
- Begränsa flygande för politiker och tjänstepersoner inom Region Stockholm. Ingen ska resa med södergående inrikesflyg.
- Inför klimatväxling. Alla resor i regionen måste klimatkompenseras. Intäkterna går till att utveckla resfria mötestjänster samt till att finansiera tågbiljetter.

För en levande landsbygd

Landsbygden utgör den största delen av ytan i Region Stockholm. Över 160 000 personer bor i glesbygd. Det är svårare att få till effektiva system för kollektivtrafik, vatten och avlopp, energiförsörjning samt närservice här jämfört med i tätorter. Glesbygden är samtidigt en enormt viktig resurs.

Det är mycket som behöver blir bättre om vi ska få en levande glesbygd. Kollektivtrafiken, bredband och elnät behöver byggas ut. Vattenförsörjningen behöver säkras och utsläppen ska anpassas till God Ekologisk Status.

Allt resursutnyttjande av skog, jordbruk och fiske ska vara hållbart. Djurhållning ska utgå från djuren som kännande varelser. Långa transporter måste upphöra och djuren ska hanteras på ett fysiskt och etiskt försvarbart sätt. Fiskodlingar i öppet vatten ska stoppas och vid behov ersättas med landbaserade odlingar där avloppsvattnet används till produktion av grönsaker.

Vi har en potential att få mer närodlat i vår region. Vår matkonsumtion ska så långt möjligt baseras på närproducerad mat från ett regionalt jordbruk. Traditionellt svenskt jordbruk med balanserad djurhållning och växtproduktion där djuren utnyttjar lågproduktiva marker är ett föredöme.

Djur och växter utrotas idag i ökande omfattning beroende på förorening av vatten, hyggesbaserat skogsbruk och ensidig produktion och spridning av gifter i jordbruket. Vänsterpartiet vill se åtgärder för att alla arter långsiktigt kan fortleva i bestånd med tillräcklig genetisk mångfald.

Förorenade vatten i Sverige ska restaureras så att God Ekologisk Status eller Potential enligt Miljöbalken uppnås senast 2030. Skogsbruket måste successivt övergå till kontinuitets-skogsbruk utan kalhyggen och nyckelbiotoper måste skyddas. Jordbruket måste successivt minska användningen av gifter, diversifiera produktionen och skapa kantzoner vid vatten och åkerkanter som maximerar biologisk mångfald.

RUFS 2050 räcker inte

RUFS 2050 är ett bra verktyg för den regionala utvecklingen men vi är oroliga att vi inte når målen. Den blågröna majoriteten ser inte den uppenbara målkonflikterna mellan ekonomisk tillväxt och social och ekologisk hållbarhet. Marknaden löser inte allt. Vänsterpartiet vill satsa

mer på tåg och cykel istället för motorvägar och flyg. Vänsterpartiet vill att regionen ökar sitt engagemang i projektet Oslo-Sthlm 2.55.

Region Stockholms arbete med klimatfrågor måste ha ett konsumtionsperspektiv vilket betyder att utsläpp som genereras av stockholmarnas konsumtion och flygresor utanför regionen också ska räknas med. Det är helt fel att hävda att boende i Stockholmsregionen bara genererar utsläpp på 3,0 ton CO_2 per person och år. Utsläppen från importerade konsumtionsvaror och utlandsresor med flyg måste ingå i vår koldioxidbudget.

Region Stockholm har ett stort ansvar för att minska utsläppen i den egna organisationen och i vårt geografiska område. Vi ska vara en förebild och hjälpa andra att hitta vägar för minskade utsläpp.

Vänsterpartiet ser att klyftorna och den sociala oron ökar vilket leder till ett mer ojämlikt samhälle. Samhällen som är mer jämställda och jämlika är mer hållbara. Ojämlikhet leder till sämre hälsa. För att stärka folkhälsan vill Vänsterpartiet minska de ökade klyftorna. Det finns stora utbildningsklyftor i länet. För att få arbete är det viktigt att klara gymnasiet. Vänsterpartiet vill se en handlingsplan för uppföljning av studieresultat, likt den som finns i Västra Götalandsregionen. Vi måste arbeta med att höja genomsnittet på studieresultaten för regionens skolelever och tillse att det finns stöd till kommuner med elever som har sämre resultat.

- Växla upp engagemanget i Oslo-Sthlm 2.55.
- Upprätta en handlingsplan för att fler gymnasieelever ska fullfölja sina studier.

Klimatkansliet – hela regionens klimatresurs

Om vi ska nå Parisavtalet måste vi minska våra koldioxidutsläpp i Region Stockholm med 16 procent per år enligt Länsstyrelsen i Stockholms koldioxidbudget. Vänsterpartiet vill ge Klimatkansliet mer resurser för att kunna leda klimatarbetet i hela regionen.

- Ge Klimatkansliet mer resurser.
- Ge Klimatkansliet ett utökat uppdrag så att de kan stödja verksamheter i Region Stockholm att minska sina utsläpp.
- Klimatkansliet ska ta fram koldioxidbudgetar för alla verksamheter inom Region Stockholm
- Koldioxidutsläppen i Region Stockholm ska minska med 16 procent per år.

Bostadsmarknaden – ett regionalt ansvar

Bostadsbyggandet i regionen sker inte i den takt som krävs för att möta bostadsbristen och den växande befolkningen. Alla hushåll har inte råd med de bostäder som byggs i Stockholmsregionen vilket stänger många ute från bostadsmarknaden. Många av de lägenheter som byggs idag är för dyra för låg- och medelinkomsttagare. Regionen och kommunerna har ett stort ansvar för att se till att det finns bostäder även för hushåll med lägre inkomster, framförallt allmännyttiga hyresrätter. Regionen bör ställa krav på kommunerna att de ska bygga bostäder som alla har råd med, samtidigt som påverkan på klimat och miljö ska minimeras. Regionen ska uppmuntra och hjälpa kommunerna att utveckla den egna allmännyttan.

Att främja ett ökat och långsiktigt hållbart bostadsbyggande är en viktig regional prioritering. TRN ska i samarbete med regionens kommuner under 2020 ta initiativ till regionala bostadssamtal om hur de regionala problemen på bostadsmarknaden bäst kan mötas. Regionen bör också kräva av kommunerna att de ska bygga på redan hårdgjorda ytor som parkeringsplatser, för att spara grönområden. Skärgårdens natur ska värnas samtidigt som den ska vara tillgänglig för alla invånare i regionen. Kommuner kan inte tillåtas exploatera all mark utmed stränderna.

Region Stockholm behöver sätta mål om relationen mellan hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt i regionen. Länsstyrelsen Stockholm skriver i sin rapport *Läget i länet Bostadsmarknaden i Stockholms län 2019*[1] om förändringarna från 1990 till 2018 i relationen mellan olika upplåtelseformer. Uppgifterna är alarmerande.

År	Hyresrätt	Bostadsrätt	Äganderätt
1990	60%	17%	23%
2018	36%	41%	23%

Det enskilt största skälet till förändringen i relationen hyresrätt-bostadsrätt beror på ombildningar av hyresrätter. Det är inte socialt hållbart. Vänsterpartiet vill sätta upp mål om andelen hyresrätter. Vi vill undvika att vissa platser blir helt homogena. Områden som saknar hyresrätter blir alltför segregerade.

Region Stockholm ska undersöka hur regionen bättre kan samverka med stat och kommuner för att bygga fler hyresrätter med rimliga hyror. Förvaltningen får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att starta ett regionalt allmännyttigt bostadsbolag och ett regionalt ägt byggföretag och vilka för- och nackdelar dessa skulle ha för de offentliga aktörernas möjligheter att ta ett större proaktivt ansvar i bostadsförsörjningen. Förvaltningen bör sätta ett nyckeltal för hur stor andel av boendes inkomster som ska gå till boende. Utifrån det bör vi sätta upp mål för hur stor andel hyresrätter med rimliga hyror vi behöver bygga.

Vi ser också en möjlighet att utveckla fler områden när regionverksamhet lämnar lokaler för nya mer anpassade lokaler. Ett exempel är att bebygga östra Karolinska-tomten med bostäder när vårdverksamheten flyttat till nya lokaler. Den nya stadsdelen, som vi kallar Karolinastaden, skulle ge regionen 5 000 nya hyresrätter i ett mycket attraktivt läge.

- Inför ett Bostadsförsörjningskansli på Tillväxt- och regionalplaneförvaltningen.
- Ta fram en bostadsförsörjningsstrategi så att alla har råd med en bostad i regionen.
- Undersök möjligheten att skapa ett regionalt allmännyttigt bostadsbolag och ett regionalt ägt byggföretag.
- Bygg fler allmännyttiga hyresrätter som passar alla inkomstgrupper.
- Minimerad klimat- och miljöpåverkan vid bostadsbyggande.
- Bygg på redan hårdgjorda ytor. Grönområden och stränder ska bevaras.
- Bygg hyresrätter vid Karolinska sjukhusets gamla lokaler i Solna.
- Överdäcka E18, E4, E20 och väg 73 för att minska bullerstörningar och ta bort barriärer.

[1] Henrik Weston, Nanny Andersson Sahlin, Martin Lindmarker m.fl., Länsstyrelsen Stockholm 2019

Kultur för yttrandefrihet, delaktighet och demokrati

För Vänsterpartiet är kulturen en självklar del av välfärden. Det förutsätter en aktiv kulturpolitik som skapar förutsättningar för kultur som värnar yttrandefriheten, underhåller och roar men också provocerar. Kulturen är en grundläggande del av ett demokratiskt samhälle och bidrar till att försvara varje människas lika värde och olika gruppers rätt till val av liv, religion och tradition. Människors föreställningar präglas av den världsbild som förmedlas till dem men också av möjligheterna att själv berätta sina historier.

Regionens kulturpolitik ska främja allas rätt till att ta del av kultur och själva utöva konstnärlig verksamhet. Den ska också ge professionella kulturutövare möjligheter att verka i hela regionen. Enligt den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 ska ett levande kulturliv vara en självklar del av det demokratiska samhället med tillgång till

kultur av hög kvalitet, folkbildning och eget skapande. För att förverkliga detta krävs en rejäl förstärkning av budgeten och en långsiktig plan för att utveckla kulturpolitiken. För närvarande avsätts endast cirka 0,5 procent av regionens budget till kultur. En växande befolkning förutsätter en utökad kulturbudget.

- Värna den konstnärliga friheten och yttrandefriheten.
- Alla former av kultur ska vara tillgängliga i hela Region Stockholm.
- Tillgången till kultur och kulturutövandet ska återspegla den mångfald av invånare som bor i regionen.
- Stödet till kulturutövare ska öka genom anslag, bidrag, lokaler och förmedlare.
- Utöka stödet till bildningsförbund och folkhögskolor för allas möjlighet till utbildning och personlig utveckling.

Regional kulturstrategi

För att vara en relevant och drivande kulturaktör i regionen krävs en sammanhållen kulturstrategi. Vänsterpartiet vill se en kulturell infrastruktur som innefattar landsort och tätort, olika socioekonomiska grupper, män och kvinnor, barn och vuxna. Alla kulturyttringar ska få utrymme, inte minst de nationella minoriterna. Kulturen är en del av stadsbilden och stadsmiljön. Kultursatsningar i bostadsområden ska utformas i samverkan med boende. Konstnärlig gestaltning bör även innefatta muralmålningar och öppna graffitiväggar.

- Utarbeta en samordnad strategi för kulturell infrastruktur i regionen.

Kulturens roll i hälso- och sjukvården

Det finns många vetenskapliga belägg för att kultur har en viktig hälsofrämjande effekt. Kultur som en del av behandling och rehabilitering har nått framgångsrika resultat men är idag alltför ofta tidsbegränsade projekt. Glädjeverkstan har funnits sedan 1998 och deras clowner träffar 25 000 barn och föräldrar per år. Vänsterpartiet vill att de ska få ett permanent

verksamhetsstöd. Patientgrupper inom psykiatrin ska också ges bättre möjligheter att ta del av kultur.

Vid byggnationen av nya vårdmiljöer avsätts oftast 1-2 procent till kultur och konstnärlig gestaltning. Det har visat sig ha mycket stor betydelse för patienter och personal.

- Satsa mer på kultur som en behandlingsmetod inom hälso- och sjukvården.
- Mer resurser för kulturell upprustning av befintliga vårdmiljöer.
- Permanenta stödet till Glädjeverkstan och dess clowner.
- Genomföra kultursatsningar riktade till patienter inom psykiatrin.

Gör kulturen tillgänglig för alla

Det är fortfarande många som inte kommer i kontakt med kultur och konstnärlig verksamhet, utifrån faktorer som utbildning, klass och bostadsort. Kultursatsningarna är ojämnt fördelade och en stor del av kulturutbudet är centrerat till Stockholms innerstad. Därför vill Vänsterpartiet tillgängliggöra kultur i hela regionen.

Ansvaret för kultursatsningar i trafiken ska flyttas från Trafiknämnden till Kulturnämnden. Konsten i tunnelbananbanan är världskänd. Vi vill införa konstnärlig gestaltning på pendeltåg, bussar och vid busshållplatser. Det ska finnas utrymme för kulturinformation inom hela kollektivtrafiken. Den kommersiella reklamen ska minskas.

Vi vill undersöka möjligheten för förskolor och skolor i regionens ytterområden att beställa kulturbussar som kan köra elever direkt till kulturaktiviteter. Vänsterpartiet vill att man ska kunna erbjudas kulturpaket, där man kan boka ett kulturevenemang och resan i kollektivtrafiken. Trogna kollektivtrafikresenärer skulle kunna få erbjudanden om rabatter till kulturupplevelser i regionen.

För att göra allas kulturarv tillgängligt bör Region Stockholm också stödja det nya Stockholms Kvinnohistoriska som initierats av Stockholms stad, med syfte att

utveckla en publik verksamhet kring kvinnohistoria och kvinnorörelsens historia i Sverige. Denna verksamhet angår i hög grad hela regionen, kulturnämnden bör därför undersöka möjligheterna till regional medverkan och regionalt stöd till verksamheten.

Att göra kultur tillgänglig handlar också om att underlätta för människor med funktionsnedsättningar att kunna tillgodogöra sig kulturupplevelser på lika villkor. Vänsterpartiet vill därför se till att fler föreställningar och kulturupplevelser språk, syn- och hörseltolkas.

- Flytta ansvaret för kultursatsningar inom kollektivtrafiken till Kulturnämnden.
- Initiera projekt med konstnärlig gestaltning och kulturinformation inom pendeltåg, bussar och busshållplatser.
- Gör det möjlighet för skolor att beställa kulturbussar.
- Inför kulturpaket eller kulturrabatter som kombineras med kollektivtrafikresor.
- Initiera regional medverkan i Stockholms Kvinnohistoriska.
- Inför fler språk- syn-och hörseltolkning på kulturevenemang.

Stöd till bildningsförbund och folkhögskolor

En mycket viktig del av Region Stockholms kultursatsningar är stödet till bildningsförbund och regionens 29 folkhögskolor. Där möts olika människor, kulturer, livsvillkor och intressen. Folkhögskolorna har stor betydelse för att ge alla möjlighet till kompetensutveckling, utbildning och personlig utveckling.

De vänder sig särskilt till människor som saknar komplett grund- eller gymnasieutbildning, nyanlända och människor med funktionsnedsättningar som får möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för utveckling och delaktighet i samhället.

Folkhögskolorna delfinansieras av staten som både har utökat antalet platser och sin del av stödet. Region Stockholm har inte utökat stödet. Det senaste året har två folkhögskolor tillkommit. Det innebär att fler ska dela på samma summa. Studieförbunden är underfinansierade och flera av regionens kommuner har helt dragit in sitt stöd.

Det är positivt att det nu tillsatts en bred arbetsgrupp för framtagande av en folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen. I avvaktan på dess förslag måste ekonomin förstärkas.

- Öka stödet till folkhögskolor och studieförbund

Ökat stöd till kulturutövarna

Mer än hälften av landets kulturutövare är bosatta i Stockholmsregionen. Inom den fria scenkonsten är höga hyror för scener ett problem. Teatergrupper eller scenkonstnärer utan en egen scen har svårt att hitta spelplatser. De fria scenerna står för en stor del av föreställningarna för barn, unga och vuxna i hela regionen. Region Stockholm måste öka bidragen och underlätta för dem att finna lämpliga lokaler.

Många som arbetar med bildbaserad konst har svårt att hitta lokaler. Region Stockholm äger ett stort antal fastigheter som ibland står outnyttjade. Vänsterpartiet vill att konstnärer ska erbjudas tillfälliga ateljéer i dessa lokaler. Offentlig konst är en viktig del av den gemensamma stadsmiljön och väcker ofta diskussion. Det är av största betydelse att respektera den konstnärliga friheten.

- Öka kulturstödet och scenkonststödet så att den fria kulturverksamheten kan växa och utvecklas.
- Underlätta för konstnärer att få tillgång till lokaler och scener.
- Se över möjligheten att erbjuda ateljéplatser i Region Stockholms lokaler i samarbete med kommunerna.
- Försvara den konstnärliga friheten.

Fristad för förföljda kulturutövare

Utsatta kulturutövare från hela världen som förföljs och hotas för sin konst kan under en begränsad period erbjudas en fristad i många kommuner och regioner i landet.

Region Stockholm bör visa att vi försvarar det fria ordet och det fria kulturutövandet genom att ansöka om medlemskap i ICORN (International Cities of Refuge Network). Genom

ICORN kan regionen arbeta för att fler kommuner erbjuder fristäder. Region Stockholm bör själv ansöka om att bli en fristad.

- Region Stockholm ska ansöka om medlemskap i ICORN och stimulera fler kommuner i regionen till att bli fristäder.